D12

Complex van de Keizerpoort en -vest & het einde v/d Visserijvaart.

De stadsvesten tussen de Keizer- en de St.-Lievenspoort

uit het kaartenboek van Jan De Buck, gezworen landmeter, 1590

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De Keizerpoort in detail uit het grondplan door Jan De Buck, anno 1590.

Om langs deze zijde de stad binnen te geraken diende men langs een stenen brug over de stadswal. Men betrad zodoende het bolwerk buiten de muren, om dan over een brug en door de monumentale poort de controlepost te passeren.

Brusselsepoortstr.

Richting Brussel

Schelde

bolwerk

Detail uit het panoramisch zicht op de stad anno 1534 (STAM)

Een tekening v/h giganteske Keizerpoortgebouw naar het panoramisch zicht op de stad uit 1534 in het STAM.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De Willembrug, deze verbond de Visserij met de Brusselsepoortstraat.
Zij verdween met de aanleg van de kleine ring.

Rechts het torentje v/d kapel op het Zand. Zie je nu waarom het zo belangrijk is deze torentjes te bewaren! Is dit torentje niet de sleutel ter oriëntatie op deze oude foto?

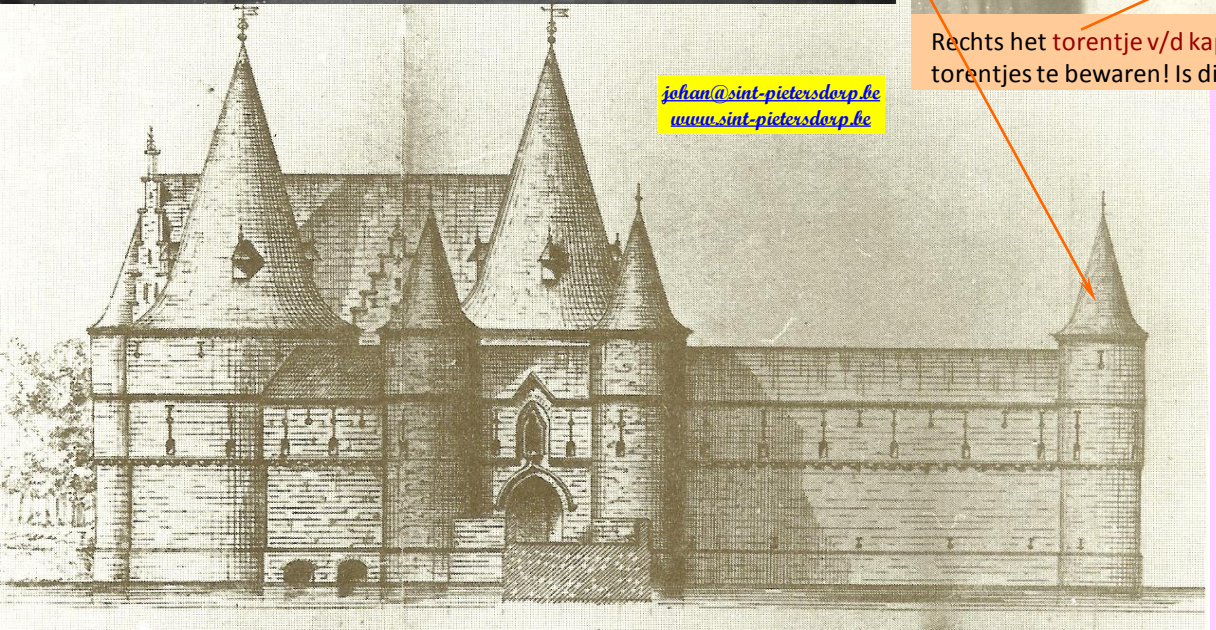

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Oorspronkelijk had de stad Gent maar 4 poorten, de Toren-poort nabij de Poel, de Braempoort aan de Reep, de Steen-poort bij de Ottogracht en de Ketelpoort aan het Justitiepaleis. De stad bleef maar uitbreiden en dus nieuwe poorten drongen zich op.

Nu som ik enkel de poorten op richting Keizerpoort. Eerste uitbreiding lag ongeveer ter hoogte van de Protestantse kerk en noemde de Hooipoort genaamd naar de wijk Ter Hoye (St.-Annaplein), deze was reeds in gebruik rond 1254. Nog wat later terug een uitbreiding van de stad. De poort van de Vijfwindgaten(str.) dicht bij de Langeviolettestraat was reeds in 1326 in gebruik. De laatste poort was de Keizerpoort rond 1380. Op een plan dat werd getekend in 1786 was er maar voor het eerst sprake van de Brusselsepoort. Vroeger noemde men deze ook de “Clarapoort” naar het klooster dat toen aan de overkant v/d. Schelde op Ledeberg gelegen was.

Met de aanleg van de kleine ring in 1967-’68 tot 1971 zal bijna alles totaal onherkenbaar veranderen.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

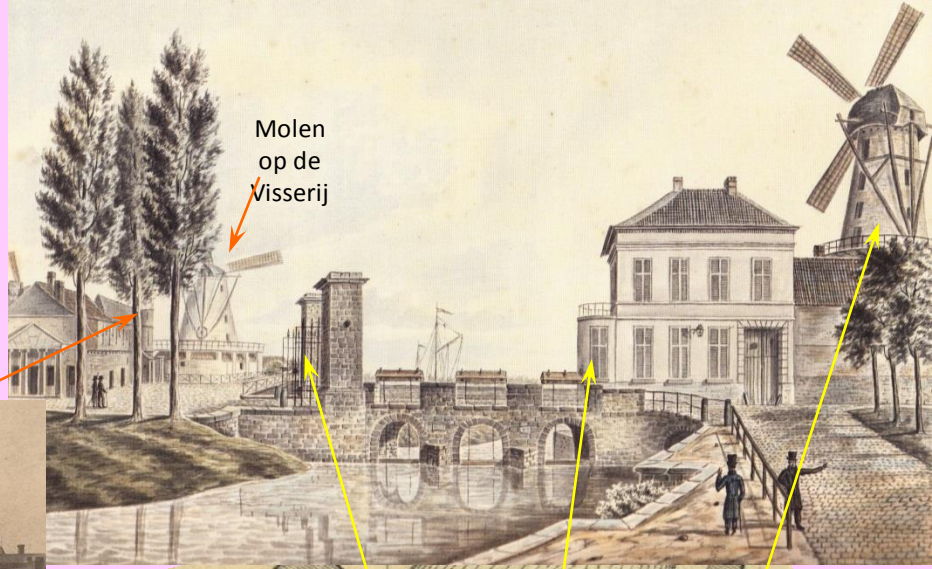

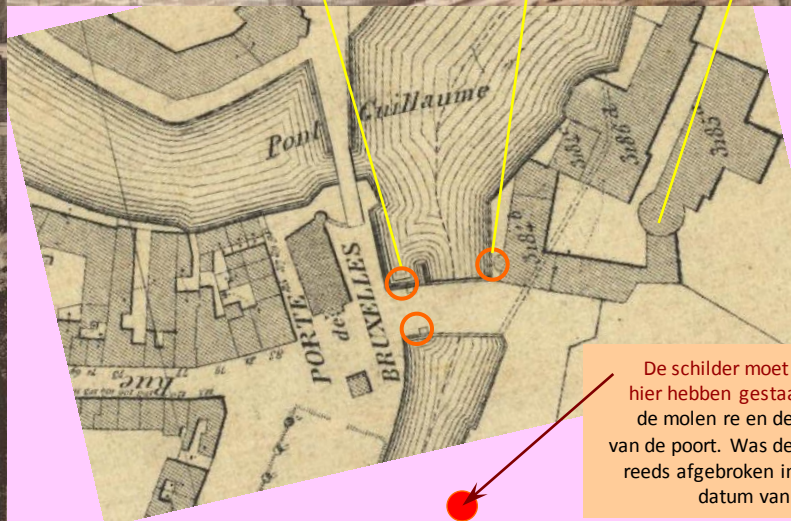

De schilder moet ongeveer hier hebben gestaan. Hij zag de molen re en de 2 pilaren van de poort. Was de 2e molen reeds afgebroken in 1855, de datum van de kaart?

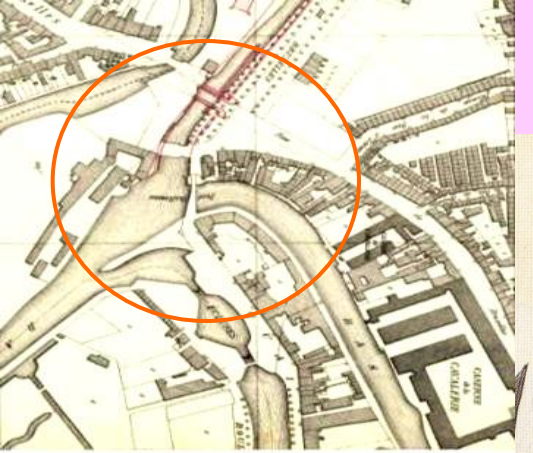

Kaart uit 1878
180° gedraaid
t.o.v. deze re.

Tot 1860 was er tol te betalen op de invoer van vele goederen in de stad. Dit gebeurde vlakbij de stadspoort in een tolhuis.

Op het aquarel op volgende dia merk je dat de schilder op details heeft gelet en ook de schotbalken onder de brug weergeeft. Op deze schilderij zie je de waterval teweeggebracht door de schotbalken die de hoogte van het water regelden.

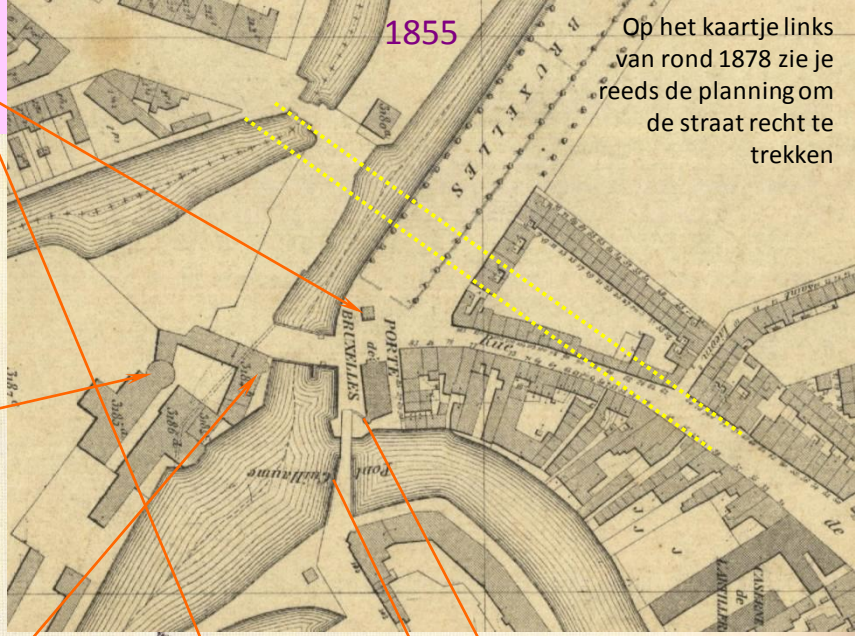

Op het kaartje links van rond 1878 zie je reeds de planning om de straat recht te trekken

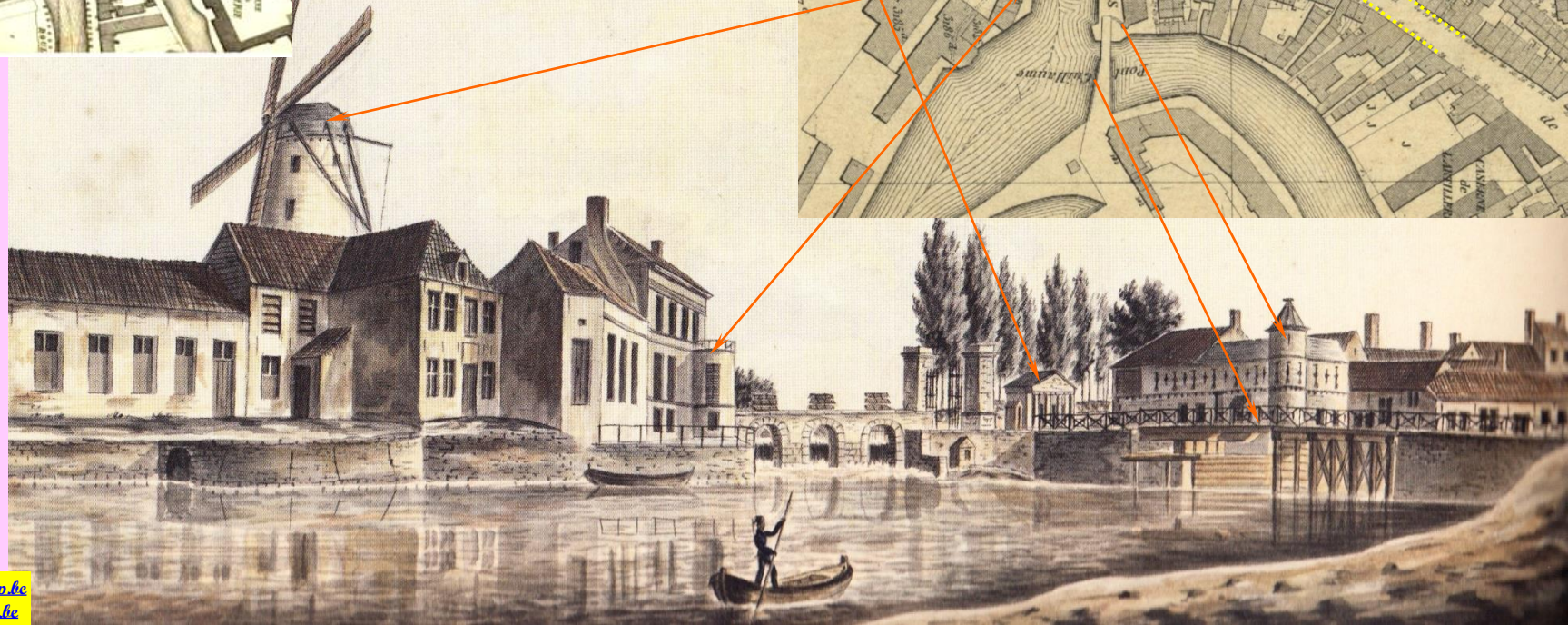

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Beide aquarellen v/d hand van soldaat J.-B. Wynantz onder Hollands bewind, circa 1820, geven ons een totaalbeeld v/h complex v/d Keizerpoort vanuit 2 invalshoeken.
Bemerk de bomenrij langs de Keizervest zowel links als rechts uiteraard in tegengestelde volgorde.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

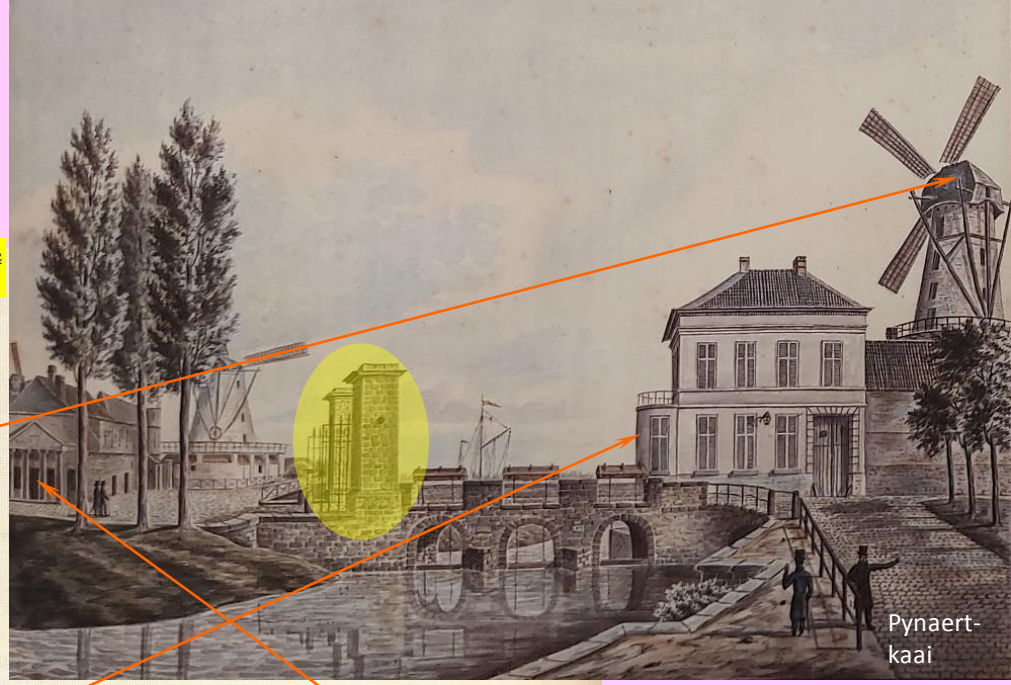

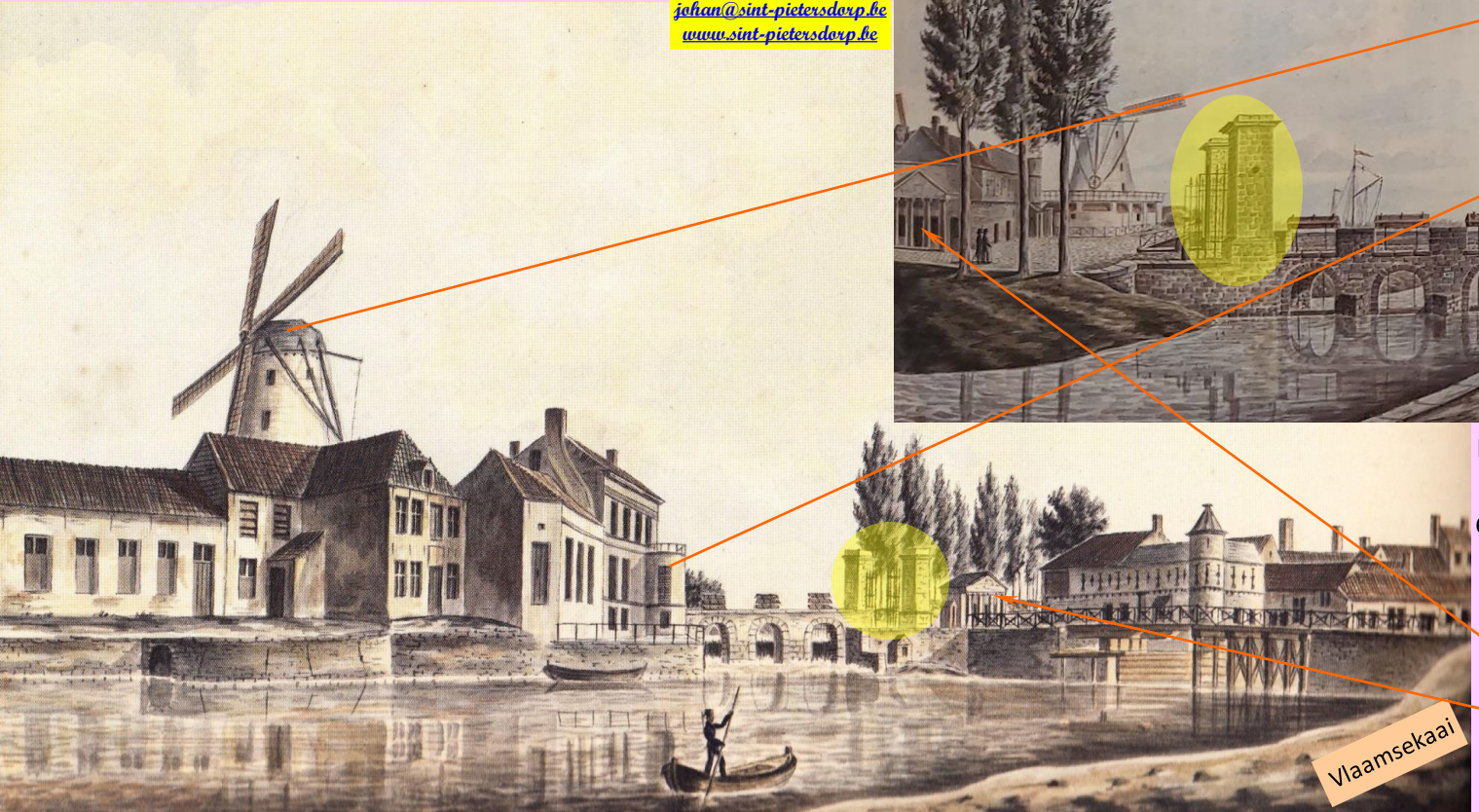

De oude Keizerpoort was toen reeds gesloopt en vervangen door een moderne, bestaande uit een groot ijzeren hekken tussen 2 grote pilaren, zoals ook de andere stadspoorten werden aangepast aan de nieuwe tijden.
Het tolhuisje kreeg een Neoclassicistische stijl

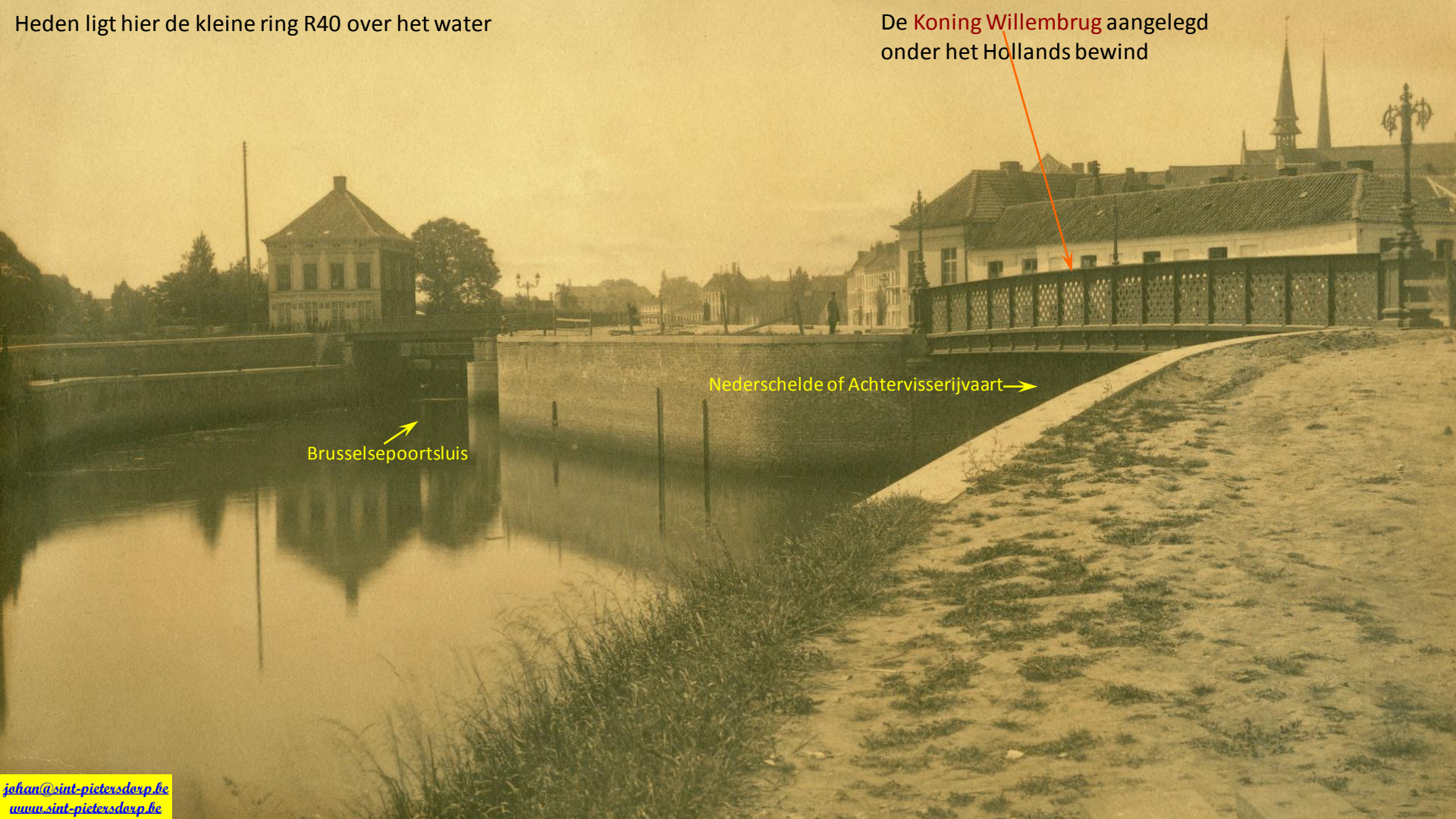

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

1825

Koning Willembrug

Brusselsepoortstr.

Nederschelde

Richting Heirnis

watermolen

windmolen

Zo moest men destijds door de Keizerpoort slalommen

Brusselsestw.

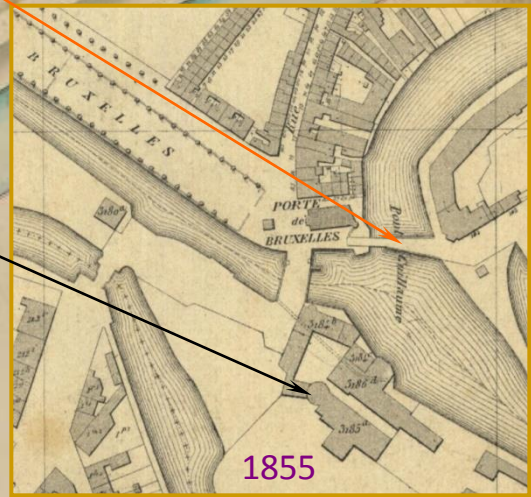

1855

Deze kaarten dienen om er wat wijzer uit te geraken. Je had hier de Visserijvaart, de Fransevaart als deel v/d Nederschelde en de stadsgracht.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Kaart van
1825
Visserijvaart
Sectie D 27e blad
Stad Gent.
Sectie D, ten oosten.
26e blad.
Nederschelde
johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

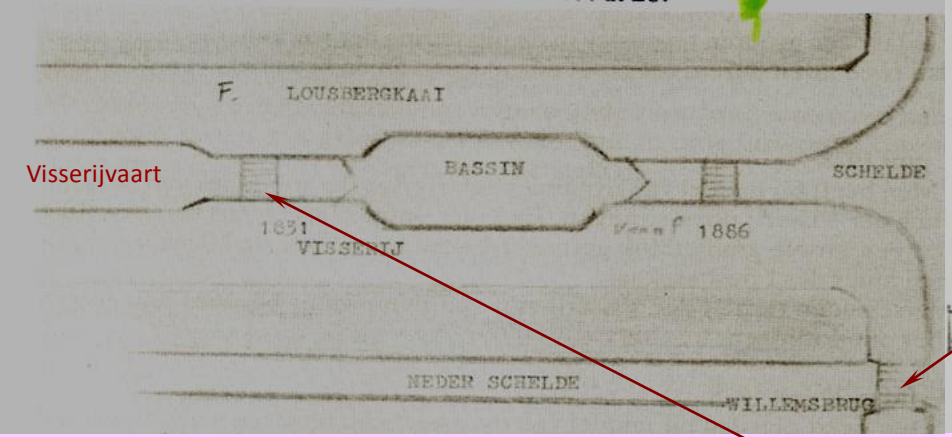

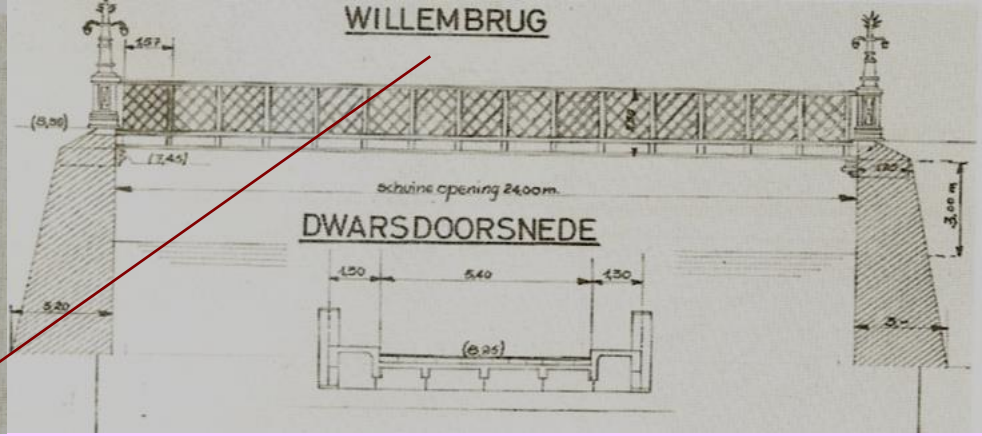

De Koning Willembrug (Willem I der Nederlanden) aan de Nederschelde, de Visserijbrug lag over de Visserij richting Vlaamsekaai.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Rond 1817 kon men de Lousbergkaai (toen nog Visserij genaamd) maar bereiken via de Pasbrug tegen het Steendam, dus een eindje te voet.
In 1820 kwam er een nieuwe brug over de Nederschelde, doch een tolbrug. In 1832 nam het stadsbestuur na veel vijven en zessen de schulden van de bruggenbouwer over en het tolgeld werd afgeschaft. In 1886 werd de brug herbouwd als vaste brug omdat de binnenscheepvaart langs de Visserijvaart en niet meer langs de Nederschelde verliep. Ook nu zie je daar niks meer varen.
In 1930 werd de brug een tweede maal vernieuwd. Van de eerste 2 bruggen zijn er geen plannen of foto's gevonden. Enkel de tekening rechtsboven van 1930 is bewaard gebleven. Bij de grote werken aan de Vlaamsekaai, werd de Visserijbrug afgebroken en het groot viaduct in beton gelegd.

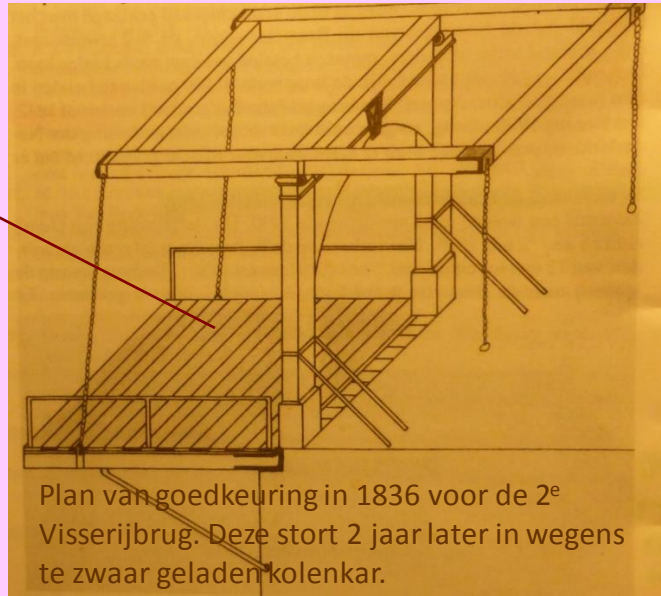

Plan van goedkeuring in 1836 voor de 2e Visserijbrug. Deze stort 2 jaar later in wegens te zwaar geladen kolenkar.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De eerste Visserijbrug (een dubbele ophaalbrug) dateert uit 1831. Ze zakte in 1835 en 1837 onder het gewicht van een kolenwagen in mekaar. Vanaf 1866 mochten nog enkel voetgangers over de brug. Ze diende uiteindelijk in 1883 gesloopt. Pas in 1886, na 20 jaar dus, kwam er een nieuwe metalen draaibrug, doch nu aan het andere eind van de kom. Op het einde v/d 1e W.O. werd ze door de vijand vernield en vervangen door een draaibaar voetgangersbrugje op de oude locatie.
Toen men in 1908 sprak van het bassin te elimineren zou men er nog moeten op wachten tot 1928. Dan lees ik het verhaal van het dempen van de Visserijkom en het opblazen van de sluis en de brug om terug een bredere doorgang te hebben aan de Visserij. In 1930 komt er een hefbrug, type Dampoortbrug, over een vaargeul van 18m. In de meidagen van 1940 blazen onze genietroepen deze dan ook op om het de vijand moeilijk te maken. Er komen nu tijdelijk 2 smalle wipbrugjes.

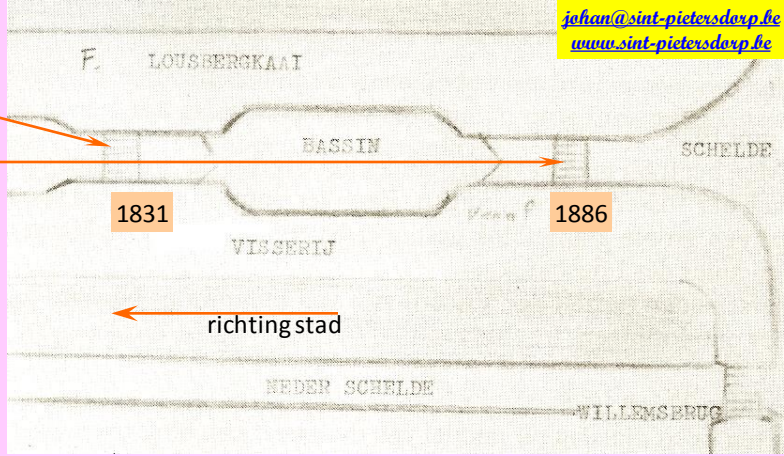

De gerestaureerde hefbrug in 1946 naast de 2 wipbrugjes

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De Visserijkom die diende te verdwijnen in 1928. Toch zonde vind ikzelf.

De fotograaf stond t.h.v. de brug van 1886 die verwoest werd in 1918. Een foto van deze brug heb ik echter nooit gezien.

Op de kaart van 1878 re. staat de brug nog niet getekend op haar nieuwe locatie

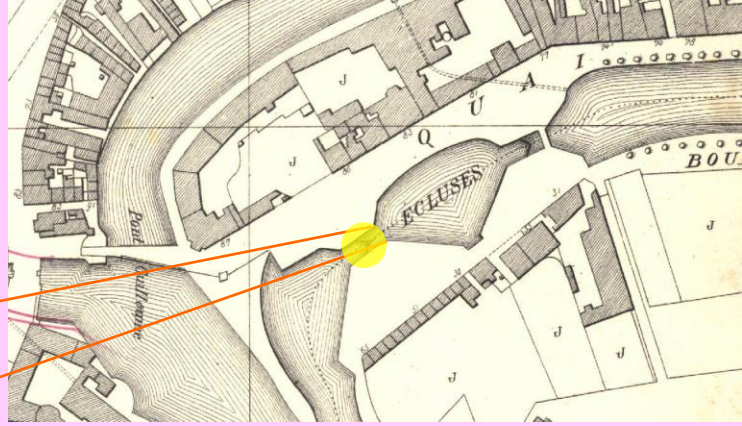

Zolang de ringvaart niet klaar was vaarden er hier jaarlijks 20.000 schepen door-heen de Visserij en de brug werd minstens 38 maal per dag voor de schepen opengesteld.

Sinds de aanleg van de autostrade naar Gent zat het verkeer veel vast rond de Visserijbrug en de Willembrug. Daarom besloot m en dit grote viaduct te bouwen. Aan de Vlaamsekaai was men begonnen met de voorbereidende werken in het laatste kwartaal van 1967. De werken hebben geduurd van eind ‘67 tot de opening op 12 augustus ‘71. Dus bijna 4 jaar. Ik kan me goed voorstellen dat er veel mensen dolblij waren. In deze periode was het aanschuiven op de Visserij en wachten aan de Lousbergbrug. De ringvaart werd in 1969 in dienst genomen maar in die tijd vaarden er nog vele boten op de Visserij.

Foto li. - De hefbrug is reeds hersteld. Er rijdt in de ene richting een tram en in de andere richting een vracht-wagen.

De dubbele wipbrug lag tot 1947 over het eind v/d Visserij en deed in 1948 - ‘85 dienst op de Coupure, foto’s re.

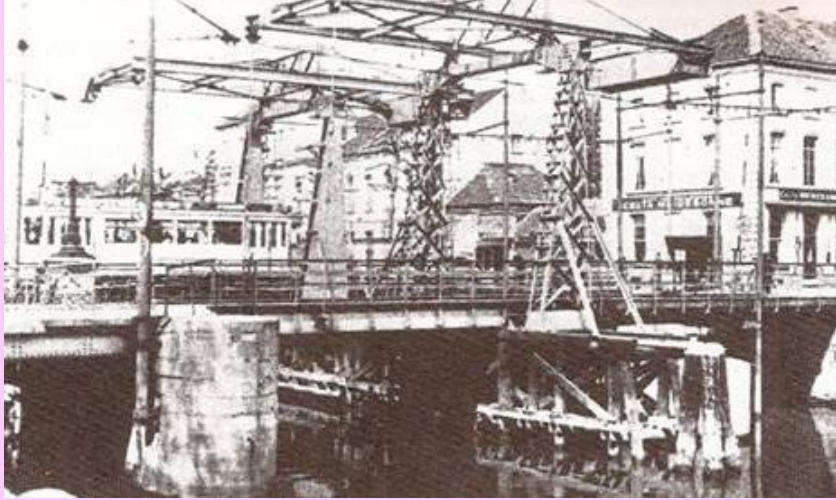

De Contributiebrug over de Coupure aan de Nieuwewandeling

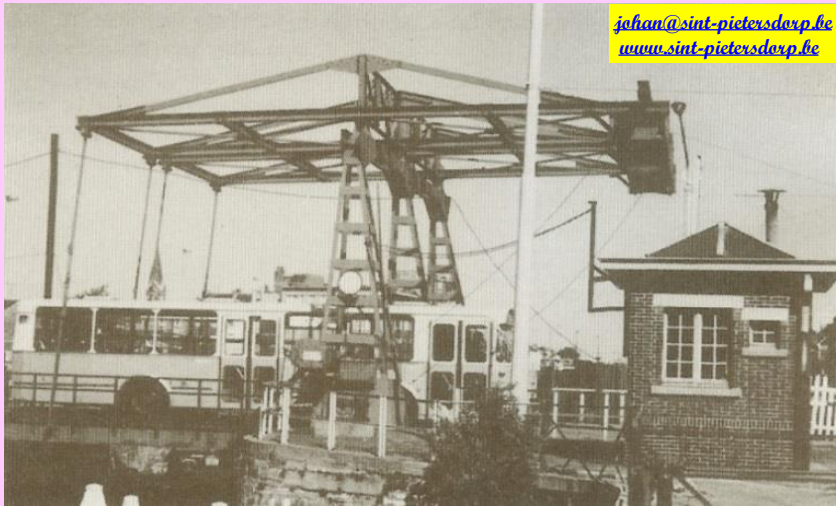

1975

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

1946

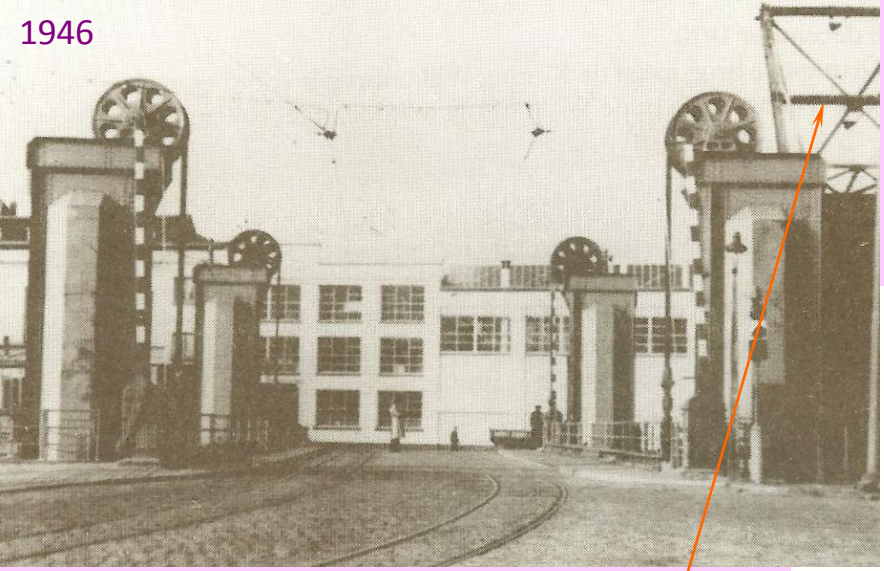

Foto onder - Is dit dezelfde locatie als deze op de linker foto vlak na het neerhalen v/d hefbrug en net vóór de installatie van de beide wipbruggen? Ik vermoed van wel, doch ben niet de volle honderd procent zeker. In deze veronderstelling zou het tijdelijke voetgangersbrugje zeer verantwoord kaderen.

Foto boven - De gerestaureerde hefbrug na de oorlog. Het wegdek, de voetpaden en de tram-sporen lijken allemaal in orde en gebruiksklaar. De wipbruggen zullen pas in 1947 verhuizen naar de Coupure aan de Nieuwewandeling.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De Visserijbrug werd opgeblazen in 1940 door onze genietroepen om het de vijand wat moeilijker te maken. Ligt het noodbrugje hier op deze 2 boten? Bekijk de rechtse boot vooraan t.o.v. achteraan. Wat ligt er vooraan boven het water? Een koord is het niet want het kromt naar boven i.p.v. naar beneden. Een sluis was er daar niet meer omdat deze verderop op de Schelde werd geplaatst waar ze zich nu nog steeds bevindt.

1940-'41

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Rijkelijk geïllustreerde porseleinkaart medio 19e eeuw van een handelaar in brute en gepolierde marmer. De huidige locatie is het Keizerpark.

Om zijn grote marmerzagen te laten draaien maakte hij gebruik van een wind- en watermolen

Zaegmolens voor marmer, arduyn, granietsteen enz. Geill en comp.e, by de keyzerpoort 95, met stoomtuyg, hebbende eenen depot van in marmer bewerkte voorwerpen voldersstraet 4

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

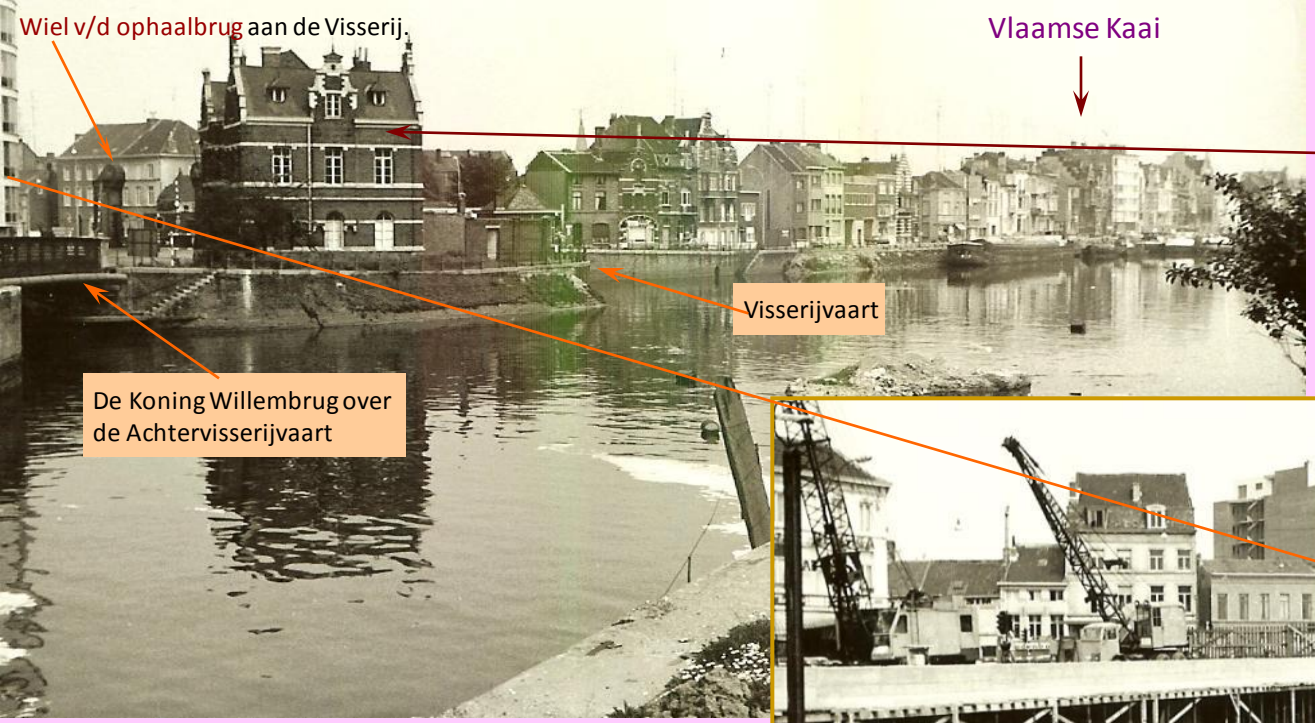

Onderste foto – Begin v/d aanleg v/d kleine ring. Midden op de foto zie je het huis van de sluiswachter.

Bovenste foto - begin van de Vlaamsekaai. De kleine ring moet nog worden aangelegd. Op de foto zie je nog juist het hoge appartements-gebouw aan het einde van de Visserij.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

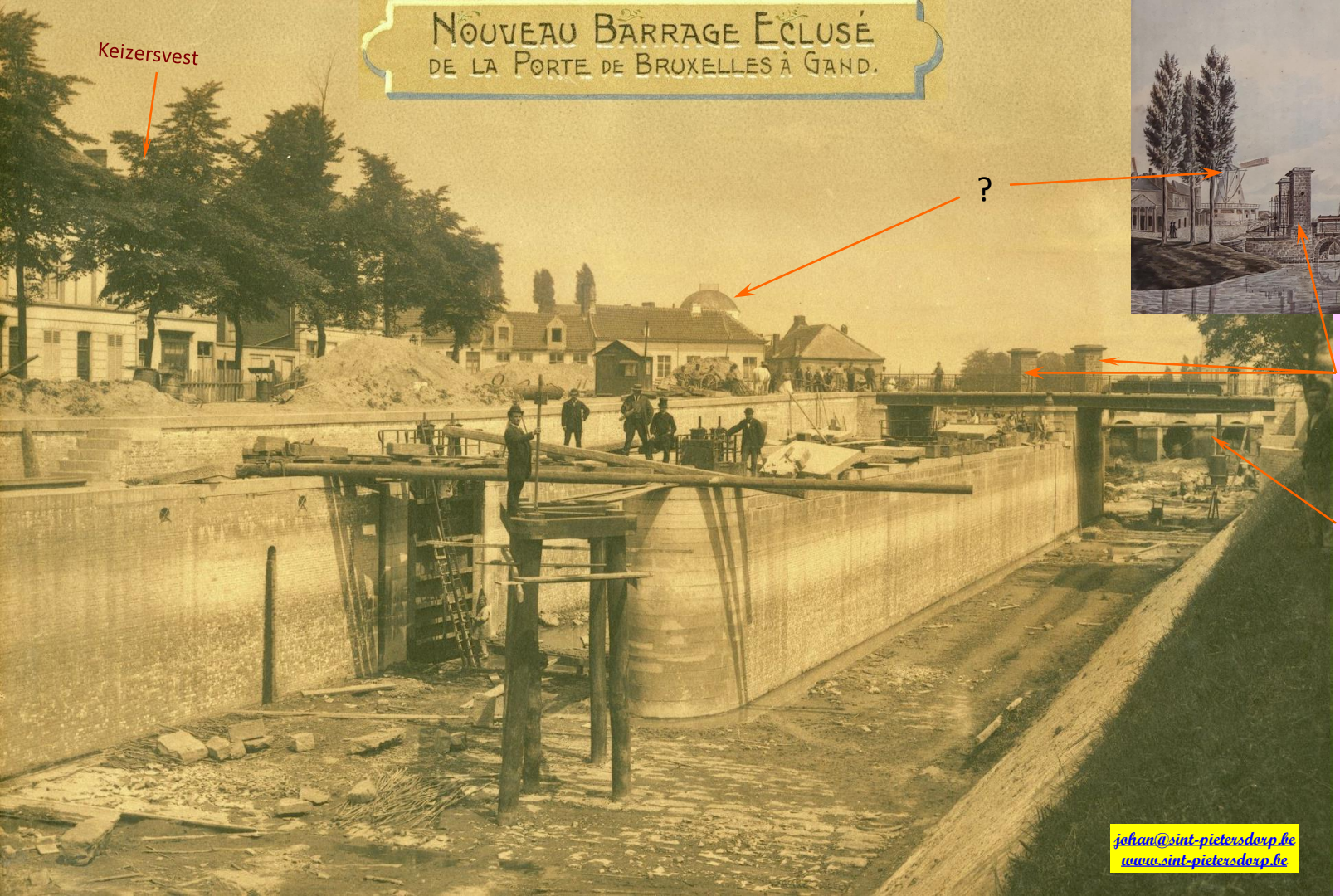

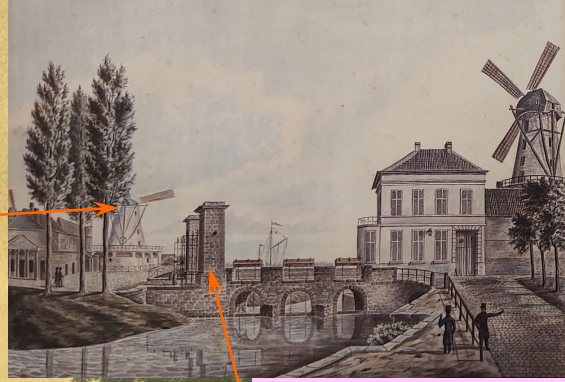

2 pilaren v/d Keizerpoort waartussen zich warempel ooit een ijzeren hekken bevond.

oude Keizerpoortbrug met 3 bogen.

De Schelde tussen de Keizerpoort en de St.-Lievenspoort werd slechts bevaarbaar na de aanleg v/d Brussel-sepoortsluis in 1883.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

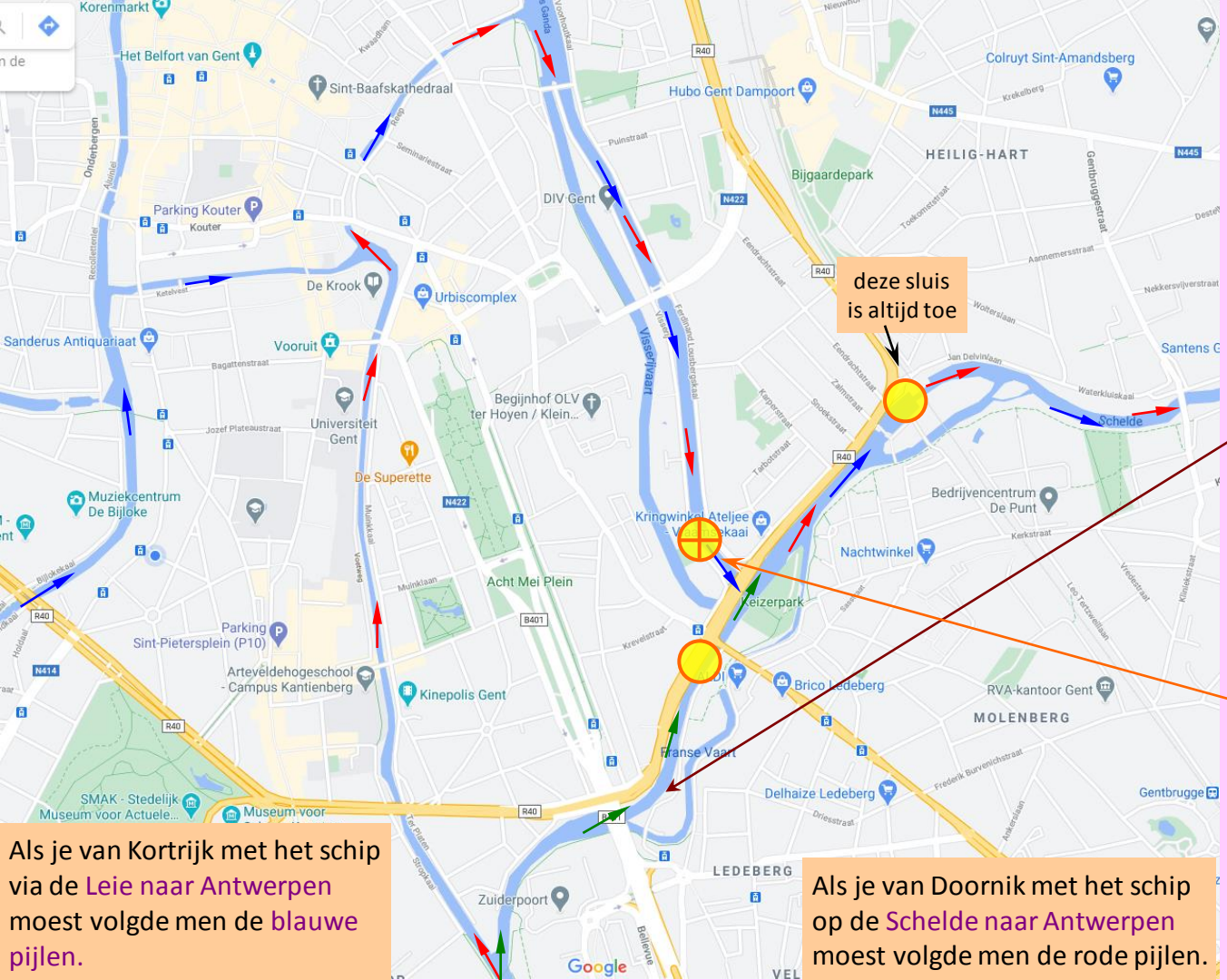

verdwenen sluis

sluis, heden nog 2

Sinds 1969 moeten de vrachtschepen de Ringvaart rond Gent nemen.

Het uitdiepen aan de stadsgracht was maar een goeie 500 meter plus de sluis. Voor de scheepvaart tussen Antwerpen en Doornik een grote verbetering.

Het traject met de groene pijlen sinds het sas aan de Keizerbrug.

Johan Vn wist mij te vertellen dat hij nog zeer goed weet hoe hij als hij van Antwerpen naar Kortrijk moest (van de autostrade was nog geen sprake) steeds voor de gehesen brug aan de Visserij stond in een ellenlang file!

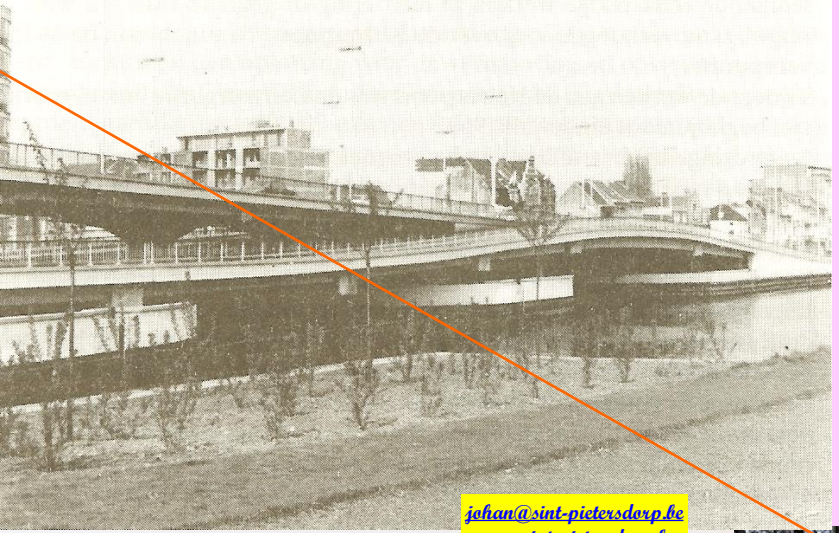

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Rond de Koning Willembrug is het altijd jachtig. De rust van destijd rond het water is al zeer lang verdwenen. Gans dit complex zijn nu op- en afritten. Op het water integendeel is de rust teruggekeerd, de drukke scheepvaart behoort tot het verleden.

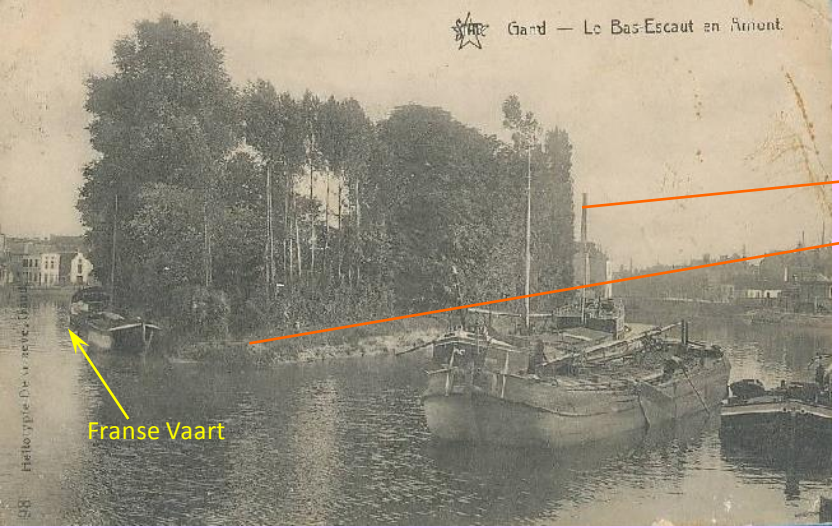

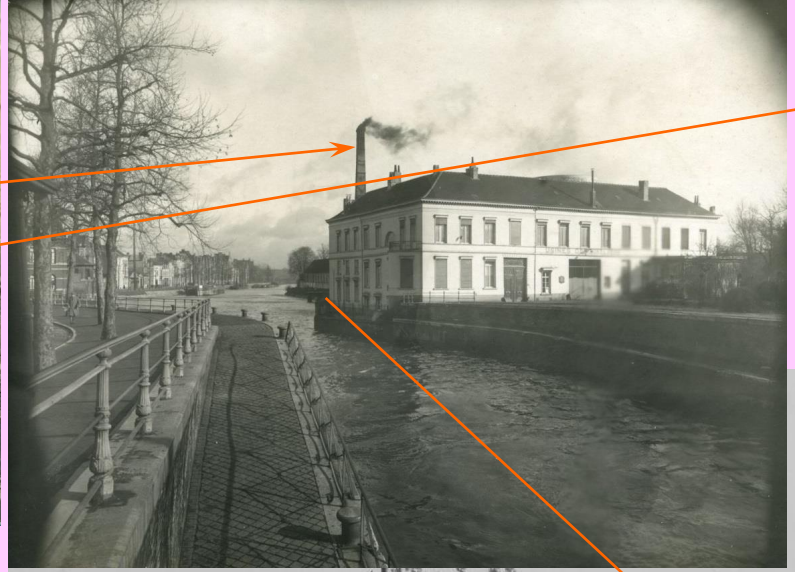

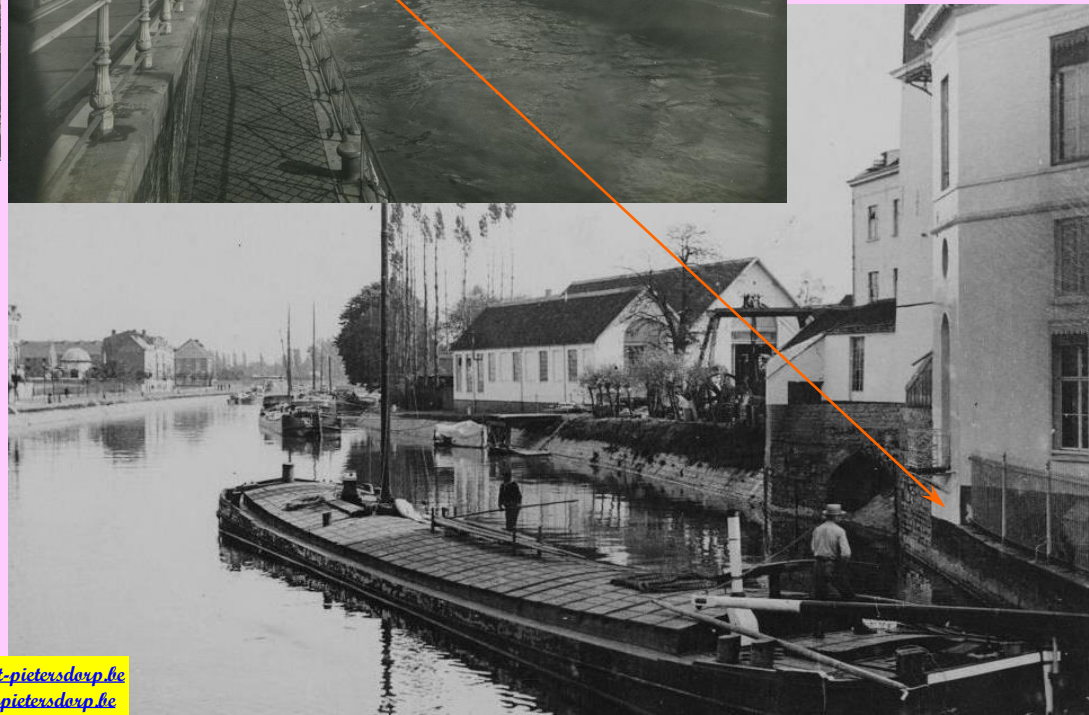

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

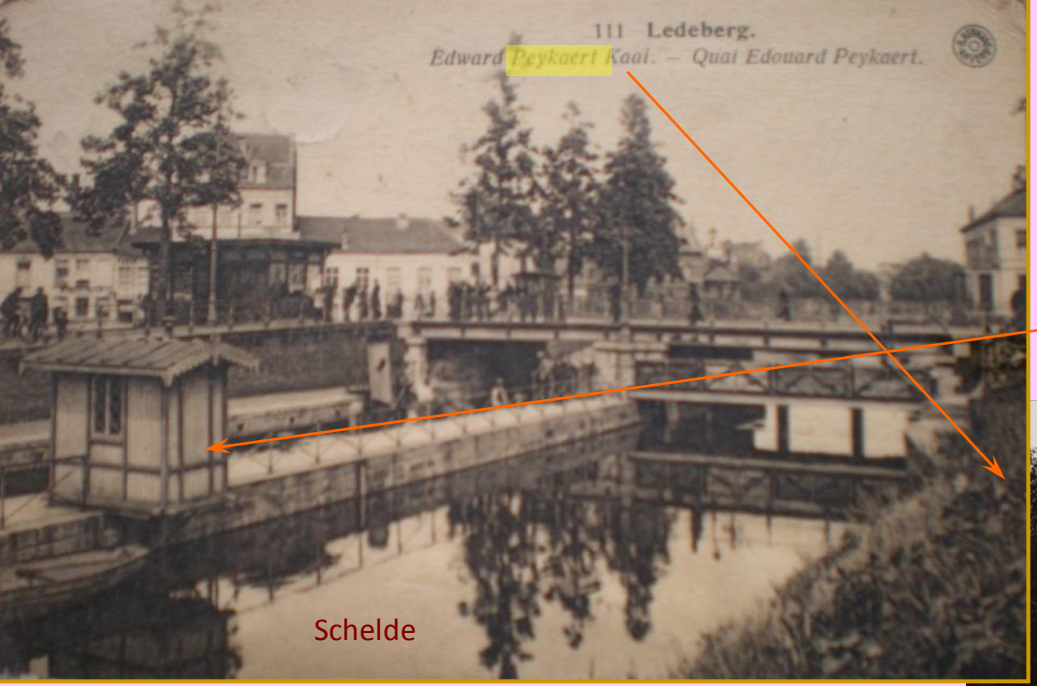

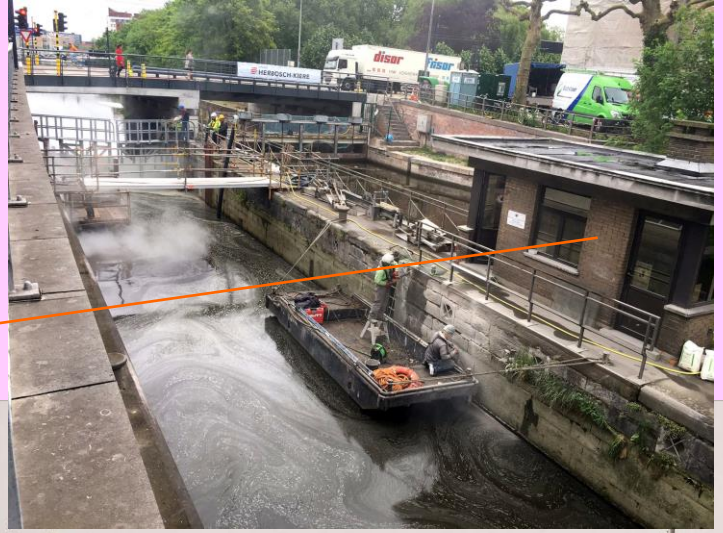

1940

Klein foutje op de postkaart, het is niet Peykaert doch Peynaert. De kaai genoemd naar de hofbouwkundige die er van 1873 tot 1912 zijn tuinbouwbedrijf had.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Het huidig pand Edward Pynaertkaai 115 had in 1893 nog als adres Keizerstraat 132 en ligt op het eiland tussen de Schelde en de Franse Vaart.

Edward Pynaert, hofbouwkundige en tuinarchitect had er tot 1912 zijn tuincenter met een complex aan serres.

Hij was internationaal bekend, wat hij ook niet onder stoelen of banken stak gezien de meertalige gevelopschriften van zijn woonhuis.

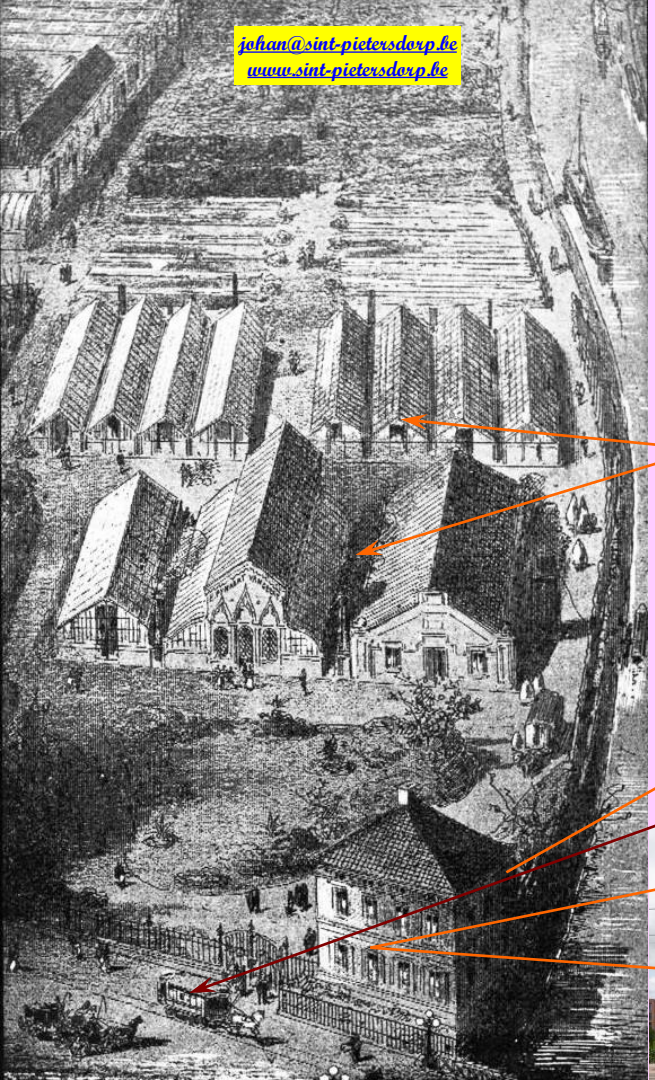

paardentram

De werkhuizen van De Keukelaere zijn al lang vervangen door het Keizerpark met plantsoen en speelterrein.

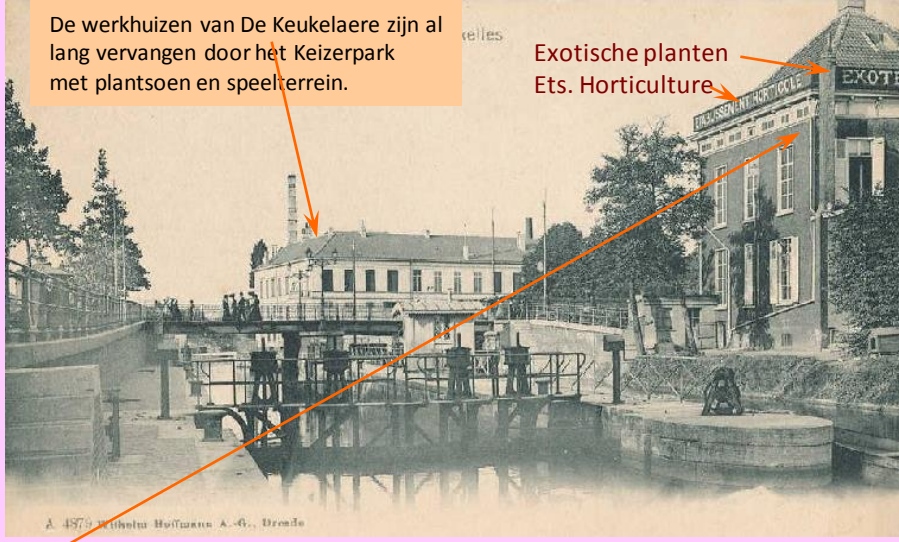

1900

1.

Brug over de Franse Vaart aan de Keizerpoort gezien vanuit drie hoeken:

1. zicht op het Keizerpark met het hoekhuis Brusselsesteenweg 2.
2. zicht op het Keizerpark met de Fransevaart re.
3. richting Brusselsepoort-straat met de Keizerbrug in haar verlengde.

De Keizerpoort met zijn twee overbruggingen

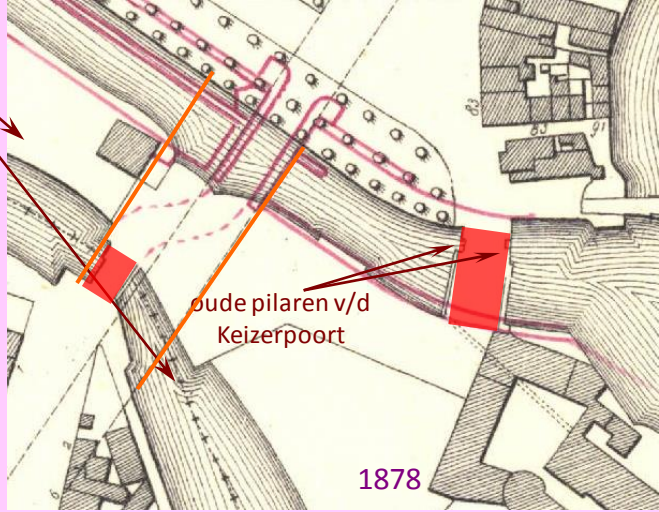

2.

3.

De kaart hierboven is een zestigtal jaar ouder dan de foto's en geeft een duidelijk beeld v/d voormalige ligging beider bruggen. Het oranje traject is de huidige toestand.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

Hoe meer oude foto's van Gent je krijgt hoe groter de puzzel wordt.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

De tweede brug vanaf de kleine ring is deze over de Franse Vaart dus aan het begin v/d Brusselsestw. Deze vaart is nu deels gedempt om de fietsers onder de Brusselsestw. veilig naar de overkant te loodsen.

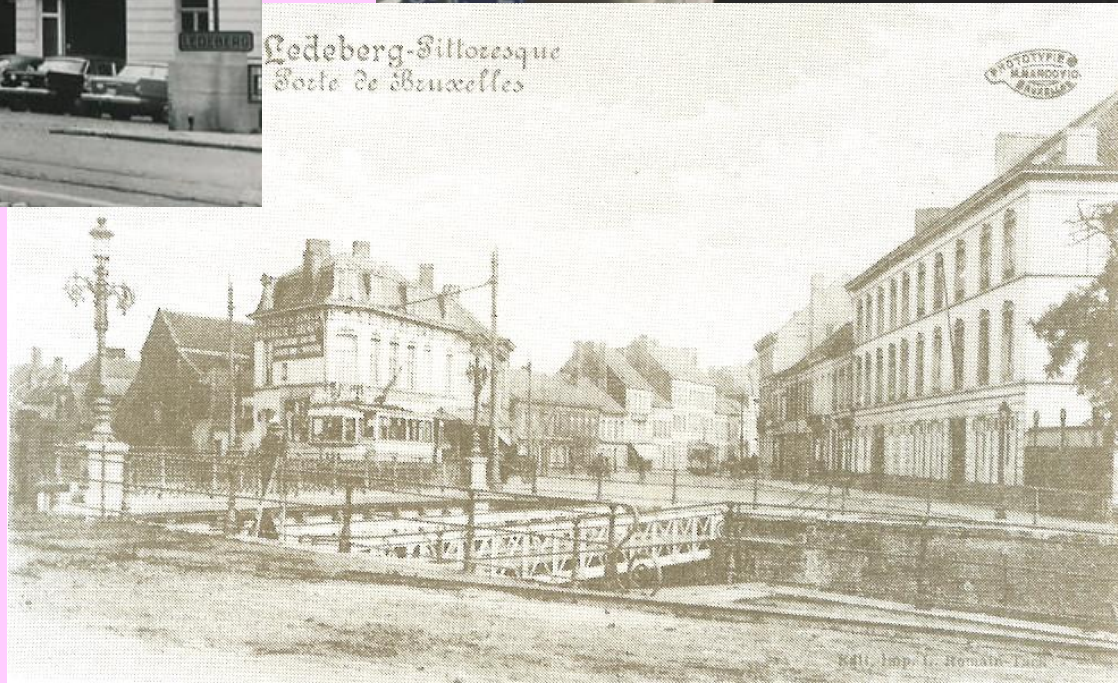

Omstreeks 1750 groef de overheid naast de vestinggracht tussen de St.-Lievens- en de Brusselsepoort een kanaal tussen de Boven- en de Benedenschelde. De officiële grens van Gent werd de sluis aan de Brusselsepoort. Het doel van de sluis was het water op peil te houden voor de scheepvaart en overstromingen voorkomen.

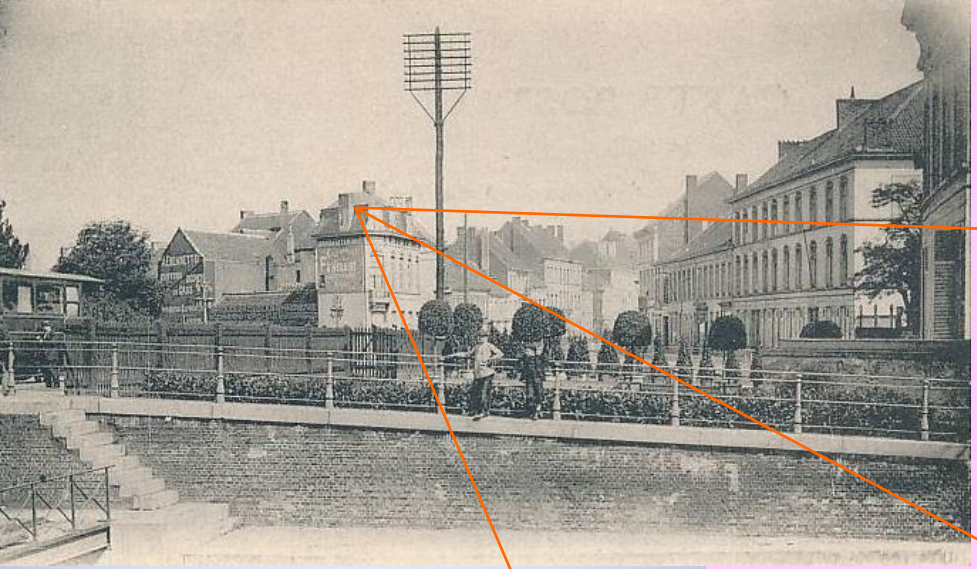

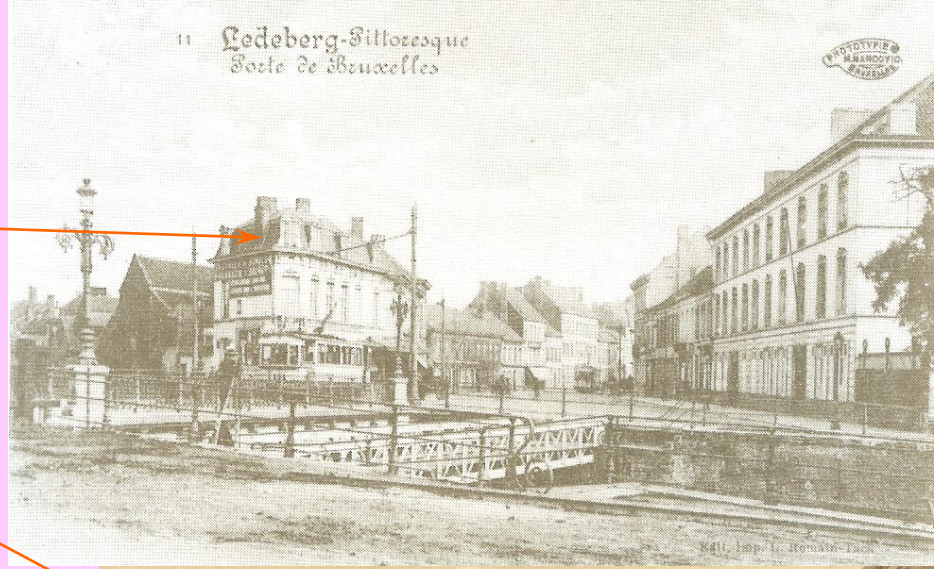

Heden is deze waterloop nog nauwelijks een grote beek.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

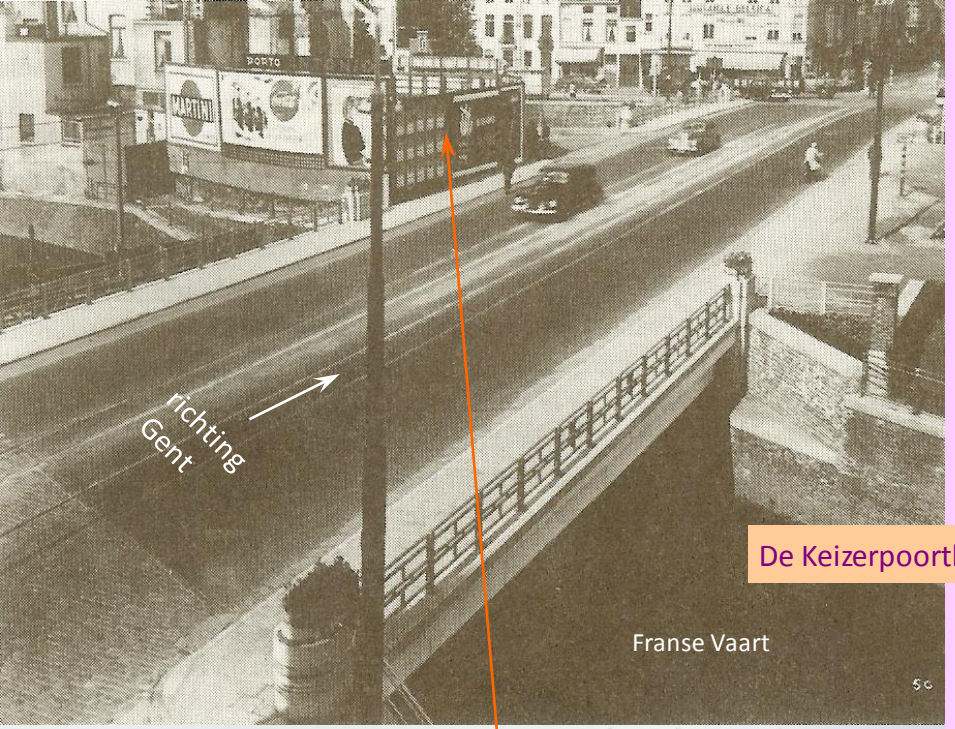

De Keizerpoortbruggen ± 1952-'53

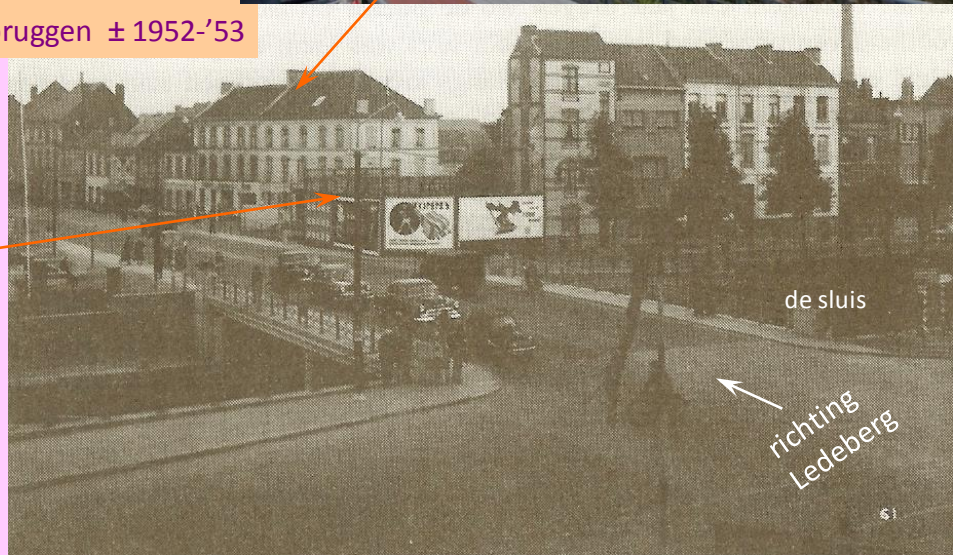

Einde van D12. De Vlaamsekaai, Ledeberg langs de Schelde & de Brusselsestw. op D13.

johan@sint-pietersdorp.be
www.sint-pietersdorp.be

We kunnen je maar laten zien wat we bezitten uit jouw straat of buurt. Misschien staat deze niet vermeld maar die van vrienden wel. Vergeet hen dan niet deze web-site door te sturen en ook E23 erbij te vermelden waar zij deze straat dan onmiddellijk kunnen aanklikken.

© Jill Dhondt